„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин
на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за живот се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уреднишву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 43. У Новом Саду у петак 18. марта 1888. ГОДИНА XXIII.

НАШИ КАЛУЂЕРИ И НАШИ МАНАСТИРИ.

Од како је гавран поцрнео, тешко да су игда били калуђери и манастири запуштенији, него сад код нас. И ко до сад није разумео, зашто се наши калуђери боре за самовласт; ко није знао, зашто хоће народ да одгурну натраг, тај то може увидети данас.

Не тече код нас борба с калуђерима око тога, што народ хоће њима да кроји друге молитве, да мењује црквене обреде и т. д. Боже сачувај! Народ се у њихове духовне послове не меша; народу је шта више криво, што они не врше савесно своју духовну дужност. Али народ хоће да калуђери, који су се повукли натраг у „самостан“, хоће да они, који су се бајаги посветили богу, не харче и не расипају народно имање.

Наш народ заиста није строг. Не тражи он од калуђера да једу корење, ил као што рече један светац, да посте донде, „док им се трбух за леђа не прилепи“. Боже сачувај! Наш народ лепо признаје, да су и они људи. Ал кад сваки има дужност да се умери, нека то буде и с калуђерима. Нек имају да живе као људи, нек имају све што им је потребно, ал нека не расипају, јер има народ школу, просвету, има своју сиротињу, па није право да једни сувише развлаче на штету других.

Наш народно црквени сабор поверио је саборском члану Паји Јеремићу 1885. г. да прегледа манастирске рачуне од последњих година, и да поднесе извештај.

Г. Јеремић је рачуне прегледао и поднео извештај о њима саборском одбору, који се састао у Ср. Карловцима. Ми мало ниже доносимо тај извештај, који наше калуђере и манастирску управу износи у најцрњој, најжалоснијој боји.

Извештај вели, да је прошло оно доба, кад се очекивало од манастира да шире просвету и знање по народу. Ми данас имамо школа, имамо просветних друштава, а циљ наших манастира била би данас, да новцем помажу нашу просвету. Али наши манастири изневерише ту своју циљ.

Наши манастири имају свега преко 35 хиљада јутара земље, имају марву, имају воденице, имају других разних прихода. И готово све то они потроше, а нема их више од 50 глава. Целокупни приходи износе чак по калуђерским рачунима око 256 хиљада ф. годишње.

Извештај вели, да манастири тако удешавају рачуне, да ил имају врло мали годишњи сувишак, ил никакав, или чак штете. Из извештаја види се, да је год. 1884. имао манастир Крушедол још расхода, а тај манастир је најбогатији, он има 33.000 прихода. А у њему је само 2 калуђера. Но није ни чудо. Тим манастиром управља у ствари — Герман.

Занимљиво је то, да манастири као да су се договорили, те ни један не показује сувишка ни 100 фор. сваки показује мање.

Економија је, вели извештај, запуштена, а свуда се види несавесност. Рачуни су свакојаки, па и неистинити. Кад се срачунају други приходи, излази, да једно јутро (1.600 квадр. хвати) земље, не носи више од 5 фор. 87 новч. (И то не чисто, него без порезе.) То је заиста и сувише мало.

Али се не треба чудити. Јер из извештаја видимо, да се ту не издаје земља ни оправке на уредној дражби, него онако испод руке.

Па и то није све. Поред свега тога нема рачуна, манастири не могу да покажу признаницама на шта су издали новац. Неке су признанице лажне, подметнуте, неке сумњиве, многе неуредне. Књиге су вођене таман тако, да се не може ухватити рачун. Извештај о томе сасвим лепо вели: „Ко нема шта да крије, тај ће показати прави успех, а ко то не учини, крије у своју корист . . .“

За последњих 10 година има манастир Војловица око 150 хиљада форината неоправданих, где се ил у примањима ил издавањима не зна тачна рачуна; манастир Крушедол око 80 хиљада . . . Извештај вели о томе, да то баца врло тавну сенку.

Има и тога, да други, (биће пре „друге“) купују за себе, а манастир плаћа. Заиста, права слика „пустог масла.“

Извештај завршује са речима: ако тако устраје, доћиће време, да наши тако богати манастири неће моћи себе издржавати.

У извештају се виде оне поправке, које предлаже г. П. Јеремић. Ми ћемо о томе још чешће опширније говорити, а за сад велимо само ово:

Ово развлачење, ова неуредност, овај покор није нов. Та ено списи и књиге који се чуваху у манастирима, јако су разграбљене, развучене. Бисер са круна, па и са распећа нестаје; са историјским повељама покриваху се чаброви с машћу, а зна се и то, да су стару црквицу у манастиру Ковиљу, која беше од неоцењене старинске вредност, калуђери порушили и патосали с тим циглама — ходник.

Треба реда у сваком погледу. До сад је том реду пречио Герман, њега помагаху калуђери и њихове пришипетље, а ми видимо куд нас је то одвело. Прочитај народе извештај који доносимо одмах за овим, прочитај га и — упамти га. Упамти га добро, па кад сад скорим оде Герман у манастир, а дође до избора посланика за наш народно црквени сабор, а ти отвори очи и пази кога ћеш бирати. Бирај људе одлучне, који ће бранити народно право и народно добро.

За данас ништа више немамо рећи. А сад пуштамо нека говори извештај:

* * *

Високославни саборски одборе!

Закључком високославног саборског одбора од 29. нов. (11. дец.) 1885. год. бр. 675. подписаноме је поверена ревизија рачуна српских православних манастира у опсегу српске прав. митроп. карловачке. Пошто је пак сходно високом решењу упитни посао обављен, то сам слободан овим поднети главни извештај, који је из извештаја појединих манастира састављен.

I.

Српски манастири су дивне задужбине и сјајни споменици, које су наши узор стари себи подигли и који више значе, но ма какви споменици, којима неби уједно била намењена циљ, које је реченим задужбинама у део пала. С тога су исти уједно дивна сведочанства њихове тадашње снести и бистра погледа, којим ће се Српство поносити и докле га трајало буде. То стоји тим више, пошто је знано: да је тада народна и религиозна свест и свеколика просвета у истима усредсређена била. По томе су и сви они, који својом дарежљивошћу, наше задужбине потпомогоше или их подигоше, ишли на то: да народну просвету потпомажу, тиме му његов духовни развитак унапреде. — И збиља, наше задужбине упливисаше на духовни, па и свеколики развитак и самоодржање нашега народа.

Према свему реченоме би ваљало, да и у данашње време истој циљи служе: да народну просвету унапређују и тако народни духовни развитак потпомажу. То би ваљало да чине у толико више, што је у данашње време баш просвета најмоћнија полуга народног благостања и његове будућности. А чинити би могле још обилатије, него пре, јер оно, што оне негда чинише саме, чине данас толике школе од доле, до горе. С тога би те богате задужбине ваљало да исте новчано потпомажу, нове подижу, те да тако промењеним само начином, опет послуже узор-замисли својих великих оснивача. Тако би се одужили њима и народу, те би они мирно вечити санак боравили, а народ би смело будућности у очи погледао и славио би их. А то би се збиља и постигло, да се дотичне управе крећу у смислу постојећих наредаба, које су на ту циљ издате.

Но на жалост од свега тога данас нема ништа, јер наше задужбине изневерише ону циљ, којој су намењене. Обично је исход таки, да се приход и расход покрију, или ако и остане што сувишка, тај је незнатан, а често има и штете. Тек нешто је на боље пошло, од како је народ почео својим надзором на управу утицати, но и то није оно, што треба и мора бити. То се види отуда, што су од то доба рачуни много уреднији, подпунији а приходи бољи и расходи трезвенији. А да би се то још јасније показало, узета је једна од последњих година и то 1884., пошто је иста код свих рачуна заступљена. Резултатом исте ће се моћи све речено оправдати, а исти се показао као што следи.

Године 1884.	Примак		Издатак		Сувишак		Недостатак	
	фор.	н.	фор.	н	фор.	н.	ф.	н.
Бездин — — —	22604	31	18611	76	3992	55	—	—
Војловица — —	22348	60	21427	37	921	23	—	—
Крушедол — —	33847	47	34067	47	—	—	220	—
Кувеждин — —	8992	90	8908	53	84	37	—	—
Привина Глава —	8401	43	8079	88	321	55	—	-
Бешеново — —	5441	68	5378	98	62	75	—	—
Ковиљ — — —	16084	94	15546	66	538	28	—	—
Лепавина — —	5337	98	5317	—	20	98	—	—
Златица — — —	3369	05	3427	32	—		58	27
Св. Ђурађ — —	12484	33	10523	—	1961	33	—	—
Бођан — — —	4321	14	4307	75	13	39	—	-
Пакра — — —	1380	71	1375	91	4	80	—	—
Грабовац — —	2866	23	2189	35	676	88	—	—
Ораховица — —	4909	68	4907	69	1	99	—	—
Хопово — — —	8893	61	8881	27	12	34	—	—
Месић — — —	10407	78	10375	93	31	85	—	—
Фенек — — —	4831	78	4822	64	9	14	—	—
Гргетег — — —	26539	69	26258	10	281	59	—	—
Гомирје — — —	4593	09	4588	89	4	20	—	—
Беочин — — —	12248	03	12033	99	214	04	—	—
Јазак — — —	7555	53	7540	58	14	95	-	—
Шишатовац — —	7534	66	7505	13	29	53	—	—
Раковац — — —	8256	29	8239	23	17	06	—	—
Врдник — — —	8842	88	8754	16	88	72	—	—
Ремета — — —	4761	32	4760	45	—	87	-	—
Свега —	256855	13	247829	00	9304	40	278	27
Кад се томе дода недостатак —	278	27	9304	40				
Чини свега	257133	40	257133	40				

Извори примања су на I. месту земље које поједини манастири поседују као што следи:

	Јутара	□°
М. Велика Ремета — —	563	721
Крушедол — — — —	2582	1325
Гргетег — — — — —	2807	604
Опово — — — — —	1711	1071
Јазак — — — — —	2047	800
Врдник — — — — —	1907	628
Бешеново — — — —	1569	369
Шишатовац — — — —	1408	346
Кувеждин — — — —	801	629
Филијал Дивша — — —	836	1332
М. Привина Глава — —	1247	214

ЛИСТАК.

ПОСЛЕ ИЗБОРА.

(Истинити догађај.)

Сутра дан после шајкашког избора одем у кафану на чашу пива. Нисам отишао што сам био жедан, него гледајући грозне неправде, неки ми бол срце обузе, па одох, да се мало разонодим.

Како сам у кафану ступио, приметио сам одмах, да се овде пијанчило целу ноћ. Непочишћено, столице и астали у највећем нереду, а задај од пића удара у сва звона.

У једном буџаку седи келнер; наслонио се на сто, па хрче. Сав забарушен. Није ни приметио, кад сам ушао.

Седнем у крај и заиштем пива. Но могао сам се ја одерати искајући, нико и не шумиња.

— Даде бог нека женскиња ступи из побочне собе и донесе ми пиво. Напијем се мало, ал задај, да ме угуши. Већ да се удаљим, кад тргох очи прозору и спазим „Заставу“. Само да ју прегледам, па ћу одмах ићи из овога чуда. Окренем се оној страни, што граничи улици и почнем читати. Једва сам прешао десетак реди, кад се неки жагор зачу на улици. Спустим за тренутак лист и одем до прозора.

Чисто се у чуду нађох, кад уочих читав рој сеоских капуташа. Ход им је као кад деца ногом полазе, па тумарају и тамо и амо; прекрећу се; сви говоре уједаред, а ни један не слуша. Упутише се управо кафани.

Видим, да немам куда, вратим се на своје место и продужим читање.

У један пут се отворише врата и нешто се стропошта на патос. Шта је то наопако? запитам сам себе.

Испрво сам мислио, да се какав рањеник амо забунио, а кад боље погледах, видех човека како се диже на ноге пењући се уз астал, што је близу врата стајао.

— Јадно кљусе, тако је жедно „валову“ трчало, да није видело степенице пред врати.

— Сав кољав, канда се у брљи ваљао!

„Nem tesz semmit“ (не чини ништа) прогуђа и довуче се посрћајући до стола мени за леђи.

— Иначе познајем ту стару слику и прилику.

— Сећам се врло добро кад смо некада ми деца свако јутро на плац трчали, да видимо ко спава под бирташевом клупом на улици; он или белов.

— Разуме се, да се белов морао под општинско сено селити, кад господин шира почива.

— После је још и то познато, да га је жена везивала за ногаче, само да у биртију не иде.

Од како је милошћу г. солге у Ц. бележником постао и сирота му се госпа смирила; јер што се поје и попије исплаћује се сад облигацијама на рачун исте општине.

— Док се овај мигољио и дизао с патоса, чујем и осталих бадање. Напред долазаше солга узвишеном главом, чисто даје осетити, да је бог сеоски; зањим домин из учтивости води солгиног хектора на ужету, а за домином друге верне слуге господара.

Поседају сви око дугог стола, што га је пређашњи ширај заузео.

— У земљу би се скрио, да их не гледим, ал шта ћу, кад сам допао мука. Па још како ми је било, кад спазим међу њима и једног млађега човека, кога сам здраво волео.

— До срца ме је дирнуло, што сам га у оваковој гарди видео.

— Прошло је већ доста година, како се не састадосмо, па бих му сад тако радо притрчао, — ал му не могох прићи у том друштву.

— Ко о попи, ко о попадији, почеше и они свој разговор.

А! рече један полупијаним гласом, „ваш Јошка баш изведе свој посао г. солга. Одзива се као на команду, кад се ко не јави на свој глас“.

— Келнер! 12 чаша пива нато! повиче солга гладећи бркове.

— Где врага толико опанака и кабаница нађоше? Па се још и обрио вашка! . . .

— Е, мој драги, нађе се то, само треба знати, одговори домин. Давно се то већ удешава! . . .

— Келнер донесе пиво.

— Све се грабе о чаше, канда су из тавнице пуштени и испразнише их до белога дна.

— Што се тога тиче, рећи ће солга, могли би ви сви код домина у школу ићи, а г. ђ. још понајбоље. Сад вам последњи пут јављам, да ако ли још једном са толко људи дођете, сигурно ће те изгубити звање!

Узмите се дакле на ум! . . .

— Па ја не могу господине, кад неј'де.

— А! круци-фикс, шта неј'де!? затварај! подмазуј! мора ићи!

— Да шта си радио с новцем, што сам ти послао?

— Појело се и попило још код куће, а што они неће ипак да држе с нами, томе ја нисам крив.

— Добро! ја сам рекао своје, заврши солга.

— А! Чекај само! повиче Мађар, немачки. Сад сам нешто сетила. Колико ти је остало?! И погледи на солгу. Келнер! бечку пива овамо! овај ће г. платити, продужи показујући прстом на солгу, који главом одобраваше.

— Једва догура старац буре до астала.

Не пије се брате, већ лоче! све пуца за ушима.

— Мађар узјашио буре, па је дотле срвао, док се није загрцнуо и преко леђа стропоштао. Читав патос затутњи, мислиш земљотрес.

— Ја сам баш јаки — шапће Јошка,

	Јутара	□°
Беочин — — — — —	2538	331
Реметица — — — —	751	1437
Раковац — — — — —	2051	1
Фенек — — — — —	1015	1376
Ораховица — — — —	297	400
Пакра — — — — —	1000	1338
Лепавина — — — —	507	378
Гомирје — — — — —	794	1102
Грабовац — — — —	277	1098
Бођани — — — — —	236	602
Ковиљ — — — — —	1842	1300
Војловица — — — —	1203	931
Месић — — — — —	1342	50
Св Ђурађ — — — —	1295	18
Бездин — — — — —	2215	—
Златица и Базјаш — —	317	400
Свега	35229	1311

Поред тога још од цркве, милостиње, парохије, камата, биртија, млинова марве, пчеларства и других ситнијих прихода, који се под „различија“ воде. Од укупног горњег прихода долази на све остале изворе 51.323 фор. и 69 новч. а на земљу саму 205.809 фор. 71 новч. те по томе по јутру 5 фор. 84½ новч. годишње. Исти пак резултат јасно показује да се ни једна струка економије необрађује онако, како би то требало и ваљало, јер ако се узме, да у горњим земљама има и лошијих то би тек ваљало, да се бољи успех покаже. То стоји тим више, што данас и најлошија земља у савесним рукама мора више носити, јер дотична ће на сваку врсту земље знати удесити прикладну струку економије, те ће ипак носити оно што треба да носи. Све ово важи у толико више за добре земље свих обитељи, којих највише има и које би у савесним, раденим и вештим рукама, могло носити грдан приход.

Тако исто стоји и са осталим изворима, јер се често показује незнање, често нерад а често и несавестност. Јер чак и они приходи који недолазе обрађивањем као од цркве, милостиње и т. д. незнатни су а често их и нема и то понајвише код бољих манастира. Усљед свега тога се свете обитељи из године у годину све већма уназађују, а то сваког правог пријатеља истих мора до дна душе заболети.

II.

Но и тим постигнутим успесима могло би се млого учинити, кад би било вештине, штедње и савесности при руковању самим новцем. Но и ту не стоји тако, што се најбоље из појединих рачунских извештаја видити може, а што и сами рачуни потврђују. Већина истих је по својој спољашности и изради већ тако неуредна, да се мора помислити да су их израђавали људи, који немају ни мало уљудности о својим дужностима наспрам виших власти. По томе да су и тачни и потпуни, ваља ло бих их са укором натраг вратити, а то тим више, што су већином још и непотпуни па често и неистинити.

Но то инако и није могло бити, пошто већином или немају никаквих предрачуна, или, ако их имају ти су неосновани. Према томе се већином нису на основу истих у примањима и издавањима својима ни кретали. А где тога није ту не може бити ни разговора о правилном, уредном и савесном газдовању. Осим тога све што се издаје под закуп, већином се неиздаје на основу редовне и одобрене дражбе. Тако исто при примању, већином нема право ваљаних исправа, којима би се примак оправдао. Исте често пишу само частна братија, често их никаквих нема, што је још горе и жалосније. Па и са издавањем не стоји боље, јер већином веће оправке нису предузимане на основу редовне и одобрене дражбе, што би у реду било. Осим тога силни издатци су неоправдани и с тога, што има много и неуредних, неистинитих исправа, а многе позиције нису поткрепљене никаквом исправом. Поред тога има и таквих прилика или боље неприлика, да су издавали без признаница на исплату дугова, који ни постојали нису. Такођер су издавали грдне своте на разне купове, који су купови за другог купована, па ипак из манастирске благајне исплаћивани!!

Усљед свега тога се показало у свима годинама појединих манастира, који су на ревизију издати, неоправдано примка и издатка, као што сљеди:

	Примак фор.	Примак н.	Издатак фор.	Издатак н.	Марве	Пиће ак. в.	Дрва метер.	Рана м. ц.
Г. 1877—1886. Бездин	34,956	79	11,399	16				
Г. 1874—1886. Војловица	92,406	44	55,709	36				
Г. 1878—1886. Кутеждин	6,595	37	4,231	85	1			
Г. 1879—1884. Привина глава	3,978	93	2,011	22				
Г. 1877—1885. Бешеново	6,575	61	5,219	68				
Г. 1877—1885. Ковиљ	30,210	13	17,841	83	8[1]			
Г. 1877—1885. Лепавина	3,798	23	3,598	24				
Г. 1877—1886. Златица	2,062	16	3,013	01				
Г. 1877—1885. Св. Ђурађ	6,924	84	11,884	19				
Г. 1874—1885. Бођан	1,906	50	1,120	30				
Г. 1877—1885. Пакра	5,048	77	78	30				
Г. 1878—1886. Грабовац	8,057	38	1,859	54				
Г. 1877—1885. Ораховица	1,285	81	1,728	19	9			
Г. 1874—1886. Месић	42,165	53	11,824	57				
Г. 1877—1884. Фенек	617	—	2,497	31				
Г. 1877—1882. Гомирје	15,201	30	6,619	54				
Г. 1883—1884. Грчетег	3,892	05	152	—				
Г. 1877—1878. Беочин	10,217	—	293	50				
Г. 1876—1884. Крушедол	37,671	83	46,955	28				
Г. 1875—1885. Хопово	1,344	—	3,039	96	188[2]			
Г. 1879—1886. Јазак	4,505	75	1,642	19				
Г. 1877—1883. Велика Ремета	—	—	915	76				
Г. 1877—1886. Раковац	9,765	98	14,499	24				
Г. 1877—1886. Шишатовац	—	—	4,036	68				
Г. 1877—1889. Врдник	379	59	4,607	75				
						44[3]	76	226
						52·67[3]	50	31 с.47
								61.46[4]

Исте су свакако значајне своте, што је врло жалосно, јер баца врло тавну сенку на дотичне управе, којих се тиче, што се из рачуна па и појединих прикључених извештаја видити може.

Јер који нема шта да крије, тај ће показати прави успех, а који то не учини, тај крије у своју корист, јер тек неће крити да покаже више но што је у самој ствари! Даље, онај, који законит издатак учини, нема узрока, да исправу неприложи. С тога онај, који то чини, чини у своју корист, те издатак никако учињен није, ма да је у рачун стављен. Или ако то није, онда је то крајњи немар и нехатост, који ни у једној управи добру не води и упропастиће је пре или после. С тога из свега извире с једне стране незнање, с друге несавестност, усљед чега су како манастирске благајне, тако и благајна народних фондова оштећене.

III.

Но за све речено носе велику одговорност и славне епархијске управе, у чијим подручјима се српски манастири налазе, јер изумајући епархијску управу у архидијецези, остале су све површно или и никако поднешене рачуне одобравале. А тиме су саме свима злоупотребама врата широм отварале. Тиме су се све то већма поједине управе у реченоме смалиле и на штету манастира, па и њихове крајње цељи руковале. А то није смело никако бити, јер је то с једне стране била њихова морална дужност као предпостављених власти с друге стране је дотичним референтима тај рад и плаћен, те је тако новац без цељи бацан.

Приметити је још, да ни постојећи начин вођења не одговара правој цељи и сам потпомаже многе злоупотребе, што се особито на економском протоколу опажа. Тако се на стотине у рачун уваћа с позивом на „економски протокол,“ што често не стоји. Међутим је врло тешко ући у траг, пошто су исти код свију манастира — изузимајући Грчетег — тако неуредни, да им се незна крена имена. А то је са свим природно, јер таке грдне манипулације не могу се ни замислити без редовних журнала и главних књига. Без тога се не може прописати ни дужност, те по томе и бива таких збрка по садашњим рачунима, који заиста не воде добру. А то би се све лако могло на основу једностраног књиговодства устројити и злоупотребама на пут стати. То би се могло тим лакше, што би то било лако и водити, или онај, који није то кадар, тај нека се управе окане.

Свему дакле предпаведеном мора се на пут стати, јер ће најзад доћи време, да манастири неће моћи сами себе издржавати.

С тога се предлаже:

1.) Да свака управа има под најстрожијом одговорношћу прикупљати и исказивати приходе, који долазе од цркве, милостиње и т. д.

2.) Да је свака управа дужна разумно обрађивати све оне струке газдинства, које су према њеним приликама могуће.

3.) Да је свака дужна онај део земаља, који сама обрађује, по напредним појмовима обрађивати, земљу штедити и унапређивати.

4.) Да је свака управа дужна све, што издаје под закуп, оправку, све купове и продаје предузимати у смислу „привремених упутстава“, која су издана наредбом високослав. сабор. одбора $\frac{\text{С. О. } 337}{107}$ ex 1876.

5.) Да је дужна у погледу примања и издавања такођер поступати по предхваљеним „привременим упутствима“.

6.) Да је свака управа дужна годишњи рачун управо високослав. саборском одбору најдаље за три месеца на ревизију послати, а с тим уједно и предрачун за идућу годину, који ваља да је састављен с обзиром на наредбу високосл. саборског одбора од 1880. год. бр. 578., као и са обзиром на трогодишњи успех.

7.) Да се годишњи сувишци најуредније имају у благајну народних фондова уносити.

8.) Ради тачнијег вођења, да се заведе вођење рачуна на основу једностручног књиговодства.

9.) Да г.г. настојатељи, па и частна братија, који се ма у ком погледу о постојеће и будуће донешене наредбе високосл. саб. одбора огреше, строго казне и на накнаду штете притегну.

10.) Боље контроле ради, да високосл. одбор сваке године своје комисије на лице места изашиље.

Паја плем. Јеремић
члан саборског одбора.

[1]) 8 волова.
[2]) 55 свиња и 133 овце.
[3]) 52 хектолитка и 57 литара.
[4]) 61 хектолитар и 46 литара.

Српска народна скупштина.

При тренутци ове скупштинске сесије.
(Од нашег нарочитог извештача.)

Београд 16. марта.

Још јуче и прекјуче почели су стизати у Београд народни и краљеви посланици из унутрашњости. Престоница је приметно оживила, од како дођоше у њу чланови српског законодавног тела. Посланике је народ из унутрашњости са великим одушевљењем и радошћу испратио на скупштину. На многим местима држани су јавни зборови, на којима су посланици саслушали народне жеље и проговорили коју о правцу, ког ће се на скупштини држати.

Кад су посланици стигли у Београд дочекао их је велик број познаника и једномишљеника. Одма је образован и радикални клуб, који је имао јуче у вече своју прву седницу.

Већи део скупштинара је сељак и трговац, но заступљени су и сви сталежи у Србији. Тако има 21 свештеник, 11 адвоката, 4 лекара, 3 инжињера, 1 крижар, више професора, виших чиновника и т. д.

Први претходни састанак скупштине био је данас пре подне. Око 11 сах. отишли су посланици, и у цркву, а из ње у скупштинску дворану. Радикални посланици заузели су своја стара седишта, од председничког стола на лево а на десној страни седи опозиција 13—15 либерала. Тачно у 12 сах. обавио је свештеник и ђакон уобичајени црквени обред, и пошкропио освећеном водом посланике, који целиваху крст.

Јоца Ж. Јовановић устаде и предложи за привременог председника Пају Вуковића крагујевачког посланика, потпредседника прошлогодишње скупштине. Скупштина прими предлог и изабрани прив. председник заузме место. У том уђоше и министри.

Председник вели да је сад на реду избор верификационог одбора, који ће прегледати посланичка пуномоћија и оверовити их. На захтев скупштине, кандидује председник за чланове верф. одбора ових девет посланика: Ранка Тајсића, поп-Данила Анђелковића, поп-Марка Петровића, Милутина Марковића, Арсу Дреновца, Јована Николића, Перу Драговића, Милоша Јовановића радикале и Павла Солдатовића либерала.

П. Солдатовић вели, да се избора не прима, јер неће да радикали кандидују од либерала, кога они оће. То је ствар либ. странке. Позива се на један пример из ниште скупштине, где су напредњаци кандидовали опозиционаре у одбор, па се ови нису хтели примити.

К. Таушановић одговара, да онај случај нема сличности са овим у осталом, ако Солдатовић мисли, да није спреман и способан, да буде члан овог одбора, нека иступи. Бираћемо другог.

Кундовић вели, Солдатовић има право, што неће да седи у одбору.

Председник пита скупштину, да ли прима предложена лица за верификациони одбор.

Скупштина прима, а чланови одбора заузимају своја места и бирају себи председника, који ће председавати скупштини, док се не изабере стални скупштински председник. Избор

који се ту десио — ал ово је терет, шта ми радиш! Једва га сиромак усправи.

„Kell Bruder, wir sind heute deine Gäste? (Је ли брате, данас ћемо бити твоји гости) продуби пред солгом.

— Да, одговори солга, само се момачки држи!

— Има до душе појаке ноге, али му пуна глава не допушташе ни стајати ни седити.

Њему је буре најмилије па око њега дуби.

— Па како ти то радиш домине? запита ђ. из Г. кад си јуче тако славно победио?

— Енга, кога се овај разговор слабо тиче докотура се такође до бечке, да је мало омилује.

— Ја сам већ рекао, да ви не знате ништа, почне домин. Ви би хтели, да седите на две столице: да сте добри и код народа и код солге, а то нејде. По свему видим, да ни један нисте имали таког принципала као ја; та то су тако просте ствари, да човек и нехотице на њи долази. У главном је ово:

Прво и најважније је, да се касиру налог изда, да пред избор никад не утерује целу порцију; нека остане где грошић где два, што ће доцније већ доћи у касу.

Друго, главно је, да човек сам креше бирачке листине и да при томе употреби целу своју науку.

— Сви се грохотом смејаше овоме проналаску.

— Хе! Келнер! још једну бечку на ово!

— Солга се само смеши и десном руком гласи хектора по репу.

— Старац дотура и другу бечку; наточи и док си длан о длан ударио искапише чаше.

— Сад енга заузме место на буре; све жмири тако му је мило.

— Но ово ће још пре планути, пророковао сам бечки.

— Кад су листине већ готове — настави домин, онда их забравите у своју фијоку, па кад ко иште реците му, да су ког г. солге. А ко господина солгу један-пут посети у овој ствари неће му више посета пасти на памет. После мора се тако удесити, да се фендовање пред избор на недељу дана обавља, па кад би се који кочио гласа обећи, реци му да ћеш га чекати док усев не приспе.

Врло добро! повичу као из једнога грла.

— Пимо на ово продере се М. живио домин!

Сви зграбише по једну чашу; за енгу се некако две прелепиле једном се куца а другу у резерви држи за леђи, да не виде.

— У општину треба увући таке људе с' којима можеш како хоћеш, а не да ти они закључке донашају.

— И на ово се даје пити. Живио наш посланик! повиче солга.

— Ако која, то се ова чаша баш мора испити, ма се душа тела лишила.

— Да, ово су главне тачке, примети солга — које треба прикључити мојим наредбама.

— Сви се слажу у овом; пипају чаше по исквашеном асталу, жељно чекаше, да их келнер по ново наточи.

Она двојица сами себе служе.

— Њи није стало до политике; учини сваки своје па мир божји. Замало па добише у високој, црномањастој личности и трећега брату. Погурено се батрга славини да ју пољуби. Нема ни он места на столици, нешто му лагано иде а жедан. Већ је укрстио очима а једнако пије од муке, што га је солга покарао!

— Све гњечу око бурета, који ће се пре славине дотаћи. Напослетку реше, да уста подметну.

Док се остали у највећем жагору дераше, облеташе братија буре посрћући, једва исчекиваше један другога да се славине мане.

У један пут настаде највећа ларма.

Чак се и хертор у госпотству осетио, лаје ко горопадан, да све вришти кафана.

Даде бог непотраја дуго, па се мало утиша. Само се чује неко стењање, хркање, уздисаји. Бацим очи столу, и видим да осим тројице сви се наслонили који на сто, који на столицу, па спавају.

— Да вам је вечан! мислио сам у себи.

Солга исплати рачун; све скупа што беше јуче и данас 140 фор. и пође.

— Чује онај рапавога носа, где новац звечи па и у сну снева и кроз сан пита: Wie viel ist dir geblieben? (Колико ти је заостало?)

— Домин је позајмио каруца солги, а сам остао без кола.

Нађе му неко кочијаша, који дотера пред кафану.

— Ал шта ће са братијом? тек их не може оставити свету на видику па виче из свег грла: Устајте! Аја као да бораве вечни санак.

Тек кад их Јаника у кола побаца, поче домин лакше дисати.

— О мај, рећи ће кочијаш, па што ми не рекосте, да ће тај вашар бити, ја би кола другачије удесио.

Након два месеца прогрми солга нашим селом. У коли му два мркова а мени необично; ја сам на риђе научен. Видим где кола стадоше пред бележникову кућу. Зачуђено запитам кочијаша за здравље риђа. „Е мој господине како их је благородни у радости са избора јурио, чим смо кући стигли, ал сместа поцркаше“.

У берби опет намисли кнез држати част. Позове и домина из оближња села, да провађа женски свет. Врнем се некако и сам низ кнежев виноград; коло игра све се разлеже. Разгледам, посматрам ал бадава енге нигде. Сутра дан ми рече кнез, да су због неких дукката крвни непријатељи, и да ће енга само дотле у селу остати, док се доминови дукати неисплате.

Дај боже, да се једном ма и овако ослободимо, а доће време када ће и лис долијати!!!..

У Будимпешти 20. (7) **Милиној.**

паде на Ранка Тајсића, који заузе председничко место и позва посланике да предаду одбору своја пуномоћија на преглед. Кад верифик. одбор сврши свој посао, заказаће се други претходни састанак.

Ова седница свршила се ½ сах. после подне.

И. И—ћ.

Политички преглед.

Русија Бугарска и Босна. О томе пише „Варшавски дневник“ овако: Русија је опредељено и јасно изнела своје захтеве, и то прво да се Бугарска очисти од скитнице, који се наметнуо за кнеза на Балкану. Русија је опредељено и јасно изразила своје мисли о свим пословима бугаскима. Па шта ће више? Очевидно је, да би се хтело знати, каква ће средства употребити Русија, да подпуно узпостави своју власт у Бугарској, власт уплива, који се не може с Аустријом делити, а која је купљена руском врвљу. То се одлучно не тиче никога, и ту Русија није одговорна никоме пак досљедно није дужна оправдати се не само пред Аустријом, како би Немачка политика желила, него нити пред Немачком. У осталом једино могуће питање може се задати не Русији него Аустрији. Када ће она напокон сматрати довршеном своју улогу у Босни и Херцеговини, и испунити оно, што су уверавали г. г. Калноки, Тиса и други именито да ће подржавати слободу и неодвисност балканских народа? То питање може збиља и дужна је ставати Аустрији Европа, која жели мир и покој. Када се доврши аустријска окупација на Балкану, доврши ће се доба смутња у Србији, Бугарској, Македонији па и у самој Босни и Херцеговини. . . Не од Русије него од Аустрије имаду се очекивати објашњена, и Аустрији има се прописати што ваља радити, да се Европа не буни.

Аустријски државни прорачун. Аустријској заступничкој кући поднешен је дана 22. о. м. извештај одбора о државном прорачуну за г. 1888. Мањак износи 21,222.360 ф. У уводу главнога известитеља каже се, да државни дохоци стално расту, али се мора жалити, што се велики део чистога сувишка мора потрошити усљед растућих потреба на државни дуг. Према прошлој години нарасле су камате за опћенити дуг у Аустрији за 171.236 фор. Томе су дакако највише криве изванредне вересије за заједничку војску, за земаљску обрану и за народни устанак.

Немири у Румунији. 15. марта приредила је опозиција у Бунурешту збор, на коме су збору говорници говорили о томе, како под данашњом румунском владом харају чиновници, а ни декоји министри нису бољи. Кад се збор свршио, потеже свет управо у краљев двор, да се тужи владару на владу. Жандари су пречили то, но свет се није дао отерати, те је дошло чак до судара са жандарима. Било је пуцања а радили су и бајонети. Том је приликом било рањених, па и мртвих. Један део незадовољника, под водством неколицине посланика пробише до краљеве палате и тражише, да их краљ прими и да дослуша њихову тужбу. Но краљ их није примио. Сутра дан је пред сабором румунским било необичне буке. Искупио се силан свет и хтео је ући у сабор, да се тамо тужи. Чувари су то пречили, но из светине су цуцали из револвера и убили једног чувара. Тада је стигла војска и растерала је незадовољнике. По улицама врви хиљадама људи. Боје се, да ће се немири поновити.

Суд у Француској. Ово дана судише два суда у Француској. Један је судио Вилзну, и тај рече, да је он учинио непоштено дело, али га је ипак ослободио сваког затвора, а други је судио генералу Буланжеу, који није могао доказати, да је генерал крив, а казнио је генерала, јер га је бацио у пензију. То су велики судови. Ал има и других судова. Првостепени суд осудио је био Вилзна, а бирачи у Лијону изабрали су Буланжеа са највише гласова. Из тог се види, да народ и доњи судови сасвим друкче мисле, но силници и они, који су данас на влади.

Наши јади.

Поплава је нанела Угарској и Тројединици штете, као мало кад до сада. Још се није прорачунало колико је пострадало кућа и општина, а колико потопљено њива. Но кад се то израчуна, тај ће рачун бити грозан. Са многих страна јављају, да се појавила глад, и да са ужасом гледају у будућност. Од куд ће хиљадама људи подићи куће, од куд ће живити, кад се ове године не могу надати летини, јер су њиве под водом. Чисто не сме човек на то ни да мисли.

Тамо где је вода до сад продрла, почеле су реке опадати, а тамо где није било поплаве, сад тек реке надолазе. Тако се Тиса сад тек кренула. Још пола метера нек надође, па је опет опасност и по Сегедин, на кога утрошише милијоне док га оградише бедемима. Токај је такође на прагу опасности.

Но и у Тројединици није боље. Стиже вест, да је Дунав и код Земуна провалио бедем, те нешто воде ушло чак у варош.

Доња Посавина је јако настрадала и још се можемо побојавати, да ће бити горе. Њиве су потопљене многим општинама, куће под водом, и свет је нанео сву снагу, да спаса бар марву.

О томе има ових извештаја:

Кот. обл. у Жупањи јавља 12. марта да Сава свеудиљ помало расте. Вода достигла је на целој пруви темо насипа, те их пробија. Насипи су на више места у погибељи, те је вода продрла у Вуковју изнад и испод Бабине греде, но на сва три места напором народа продори су опет затворени. Усеви села Шамца, Рајева села, Гуња од савске воде, а усеви села Врбања од Студве и Спачве повлављени.

Из Босута јавља се 11. марта, да је пароброд „Драва“ сплавове довезао за осигурање стоке.

Дне 12. марта јавља се из Босута да се благо укрцава на лађе. Сава почела је опет расти. 13. марта јавља се из Босута, да је у Грку седам кућа поплављено. Вода расте на Босуту.

Кот. област у Земуну јавља 12. марта, да је блага из Батајнице спашено 1.600 глава. Благо код Купинова изведено је без штете из штала. Код Бољевца постоје запреке, које ће се морати отклонити. Иста област јавља 12. марта, да је на два шлепа прошле ноћи из јутра код Зидина спашено преко 2000 глава блага, дочим се у купинском куту јоште ради, да се штете одклоне.

ДОПИСИ.

Вршац 13. марта. († Парастос Лази Нанчићу.) Већ година дана прође, како нам неумитна смрт истрже најмилијег друга, пријатеља и жарког родољуба народа српског из наше средине. Куда је непрежаљени Лаза у његовој чистој души жудио, којим је путем хтео повести наш препаћени народ, знамо ми сви добро. Но шта можемо ми против природе која непознаје разлике, већ коси врунисане главе, као и оног из колебе. Да човек од заслуга живи док траје света, да се име таковог човека никад не заборавља имамо примера у нашем народу. Па и име Лазе Нанчића остаће вечито у поштеним срцима урезано. Колико је Лаза у месту рођења му увежен и поштован био, доказује нам и приређени годишњи парастос. О Лазином парастосу беше саборна црква пуна; на средини цркве подигнута беше црна пирамида, са Лазином сликом, коју лавор венац кружи. Венци које Лаза у последњи знак признања и штовања из свију срп. крајева доби, беху око пирамиде укусно смештени. Певачко је друштво овога пута дивно певало, опажало се, да су и неки старији певачи певали. Занатлијска читаоница, коју је врли покојник основао, дошла је са својом заставом корпоративно у цркву; чланови читаонички држаху дуплире за време парастоса. Пошто се парастос свршио, кренуше се сви присутни на Лазин гроб. Импозантно је било видети спровод који се дворском улицом кретао; пред спроводом корачао је стари гардиста народне странке чика-Тоша са венцем уредништва „Заставе,“ а два дечка држаше раширену траку, на којој изрезано стоји: Уредништво „Заставе“, свом најјачем стубу, Лази Нанчићу!

На гробу је члан читаонице М. Петко Павловић неколико тронутих речи у име читаонице изговорио, на које сви присутни „вјечнаја памјат“ отпеваше.

Затим се цео спровод вратио у читаоницу, где је читаоничко кољиво од протојерејског капелана г. Милутина Трбића освештено; а члан Нанчићеве породице др. Бранко Илић се захвали присутнима на указаној почасти према неумрлом Лази, у име ојађене мајке и осталих породичних чланова.

И тако прође годишњи помен Лазе Нанчића. Ми смо уверени да овим поменом неће престати да живи идеја нашега Лазе, већ ће нам вазда лебдити његова чиста, родољубива душа, као кажипут по којем ваља да гредимо.

Слава нека је прерано увелом цвету, жарком родољубу Лази Нанчићу!

Срб.

Народна привреда.

Пољопривредне школе у Русији.

Русија са својим пољопривредним производима, које у толикој мери добија, да може у грдној маси извозити, постала је управо страшило за пољопривреднике западних држава; за то се ове и довијају, да по кад-кад различним царинским забранама и великим увозним таксама, стављају сметње руској утакмици — нарочито са житом. Жоли вели: „Големе жетве у Русији чине, те она међу европским државама заузимље особито место. Њене сусетке једва производе колико им треба за потрошњу, а Русија производи много жита, гаји много биљака за предиво, има много рударских и шумарских производа, и знатне количине извози“. Русија ово зна и настојава, да ово стање утврђује и поткрепљује разноврсним стручним школама и заводима, који ни мало не уступају школама и заводима те врсте у страним државама. У Русији пољопривредна настава дели се на: вишу, средњу и нижу. — У вишу наставу броје се: 1.) Пољоделска и шумарска академија у Петровском, близу Москве. Задатак јој је: да даје вишег изображења у свима гранама земљорадничког и шумарског знања. Тој је школи придато велико пољско добро, топле баште и шума. — 2.) Шумарски завод у Петрограду. — 3.) Ришка политехника, која изображава специјалисте: индустриске, грађавинске и пољопривредне; стоји под министарством просвете. Осим тога има у Пољској (Нов. Александрији) пољопривредни завод, који се такође броји у више заводе. Па и на свакој руској великој школи предаје се пољска привреда. Нарочитих школа има: 1 виша вртарска школа у Уману и 3 ниже вртарске школе, од којих она у Никитском (на Криму) има и оделење за виноградарство. — Осим ових има још једна школа за вртаре на имању царице Марије, близу Москве, у којој се уче по 20 находчади. Даље, има још 3 шумарске школе, 1 воћарска и хмељарска школа, 1 школа за учење прављење сира и масла, 1 школа за свиларство, 2 школе за пчеларство, 1 занатлијска школа за израду пољопривредних справа и, на послетку, — разреди (класе) за земљемерство. Средњих пољопривредних школа има у Русији на броју 7, а нижих — 10, још 3 нове ниже школе отвориће се. Угледним пољопривредним добрима, као расадницима напреднije пољопривреде, у Русији се одаје такође заслужна важност. То су државна добра, којих има на броју 6. Начин обраде на њима прилагођава се приликама околине; а уједно служе она за распростирање бољих раса стоке, савршенијих справа и бољег семења. Као средства, која помажу ширење пољопривредног знања, спомињемо: пољопривредни музеј (музеј овај одговара париском — „Conservatoire des Arst nt Métiers“) пољопривредног манистирства у Петрограду, у цељи, да се да свакоме могућност, да може очигледно проучити све предмете, који спадају у круг пољске привреде; и да се познају најновије машине. Ове машине раде пред гледаоцима; а уз то се почешће држе предавања о машинама. Осим овога има и политехнички музеј у Москви са 15 оделења, од којих седам су за пољску привреду; многа учена друштва држе овде предавања. — Знатнији су још: музеј шумарског друштва у Петрограду, индустријски и пољопривредни музеј и пчеларски музеј у Варшави; осим тога, уза сваки пољопривредни завод има музеј. Вредно је споменути и особите заводе за аклиматизовање биљака топлијех предела и винове лозе, којих има 4 (у Никитском, близу Јалте, Тифлису и Москви); па онда, — у знатном броју станица за пољопривредно-хемиска испитивања, контролисања семења и пробе машина. На крају има се забележити, да у Варшави има један државни завод за распростирање вртарског знања међу сељаке; то је „помолошки врт“, у коме се гаје најбоље сорте воћака, поврћа и украсног дрвећа. Свака основна школа има права, да бесплатно добија воћака и осталог биља, што се у овом заводу гаји. У Русији има још провинцијалних завода и многобројних пољопривредних друштава, па и економских задруга, које су са свим сличне француским. Председници свих ових друштава састају се у извесна времена по разним варошима, те већају о напретку и интересима пољске привреде.

Вести из места и са стране.

† **Гавра Степанчевић.** Из Вуковара нам стиже вест, да је тамо после дугог и тешког боловања у уторак преминуо Гавра Степанчевић један од оно мало Срба, који се интересовао за све наше ствари и који је био душа певачког друштва „Јавора.“ — Још пре три године изгубио је очњи вид, али зато је ипак остао редовним чланом реченог друштва, кога је он и творац био. — У месту је свом био обљубљена личност код свију сталежа, једно због свога умилног гласа, а друго што је воло друштва. Нека му је лака црна земља, и светао спомен међу нама!

Извешћа у погледу оправе вршачке владичанске резиденције. Владика Нектарије поднео је прорачун за оправак епископске резиденције. Тај прорачун износи 11.400 фор., а изаслани члан саб. одбора г. П. Ј. дао је оправити целу резиденцију за 6000 фор. Питаћете од куда та огромна разлика? Ево од куда. У владичином прорачуну нађа се између осталог ово: „За бетонирање 1005 метара ходника по 3 фор. метар, укупно 3.015 фор.“ Кад је члан саборског одбора отишао на лице места, уверио се, да у ходнику нема више од 280₄₀ метара, те је од ових дао 180 м. патосати са мозајиком, јер је дуготрајнији, а зато је платио 3 фор. по метеру, а осталих 100 метара издао је да се детонира по 60 новч. по метар, и тако је само код ове ставке разлика од оног у прорачун стављеног и издатак износи 2.315 фор. Осим тога и све друге у прорачуну стављене ставке разликују се са издатим новцем у неколико стотина фор., те се тиме даде ова велика разлика протумачити. — Ту се нема шта рећи. Само се каже!

Будући рат. У Немачкој је изашла књижица, која говори о томе, колико би која држава извела војске у бој, ако дође до рата. Писац о томе вели ово: Немачка би за случај рата за 14 дана скупила 1½ милијон војника и три хиљаде топова. Но доцније би повећала војску на 2 и више милијона. Војска Аустро-Угарске, за случај рата, износила би 8—9 стотина хиљада. Француска се хвали, да би за 4 недеље искупила 4 милијона војника и 2.700 топова. Русија мисли, да би у случају рата 2 милијона војника и близу 4 хиљаде топова извела на среду. Писац, као Немац, гледа да руску и француску војску смањи, те вели, да те две државе не би баш извеле толико војске у рат колико мисле. Но Руси н. пр. друкчије мисле. Они кад се хвале веле да имају не 2; него 7 милијона војника. Међутим било како било, толико стоји да ће будући рат бити страшнији него ма који други.

Шта је у Турској забрањено? Најновији број цариградског листа „Леван Херолда“ стигао је био. Турска власт је забранила више чланака. Један забрањени чланак, како уредништво тог листа вели, забрањен је с тога, што је говорио о том, како ће руски престолонаследник оженити се са црногорском књегињицом (Станом) и шта може у Европи после тог наступити. Турској се дабогме ти сватови њена досадања два највећа непријатеља, Русије и Црне Горе не могу допасти. Но тим ће се већма то допасти другима.

Шта може лед? Из Архангелска, Русије јављају ово: „На канданакском заливу има три села: Каскаронз, Кусомен и Оленц. Управо била су та села, јер сад их више нема. Њих је лед почистио. А то је било овако: Било је ово дана, пред зору око 4 сата, кад се подиже ветар, и зачу се необична тутњава, која долазаше од белог мора. Та тутњава беше тако јака, да се становници тих села, сироти рибари, пробудише, истрчаше напоље и сагледаше страшан призор. Са мора се поче дизати лед и кретати се према селима. Ни висина обале, нит ишта не мога лед задржати. Лед се кретао напред, а гурала га одостраг силна снага, непрегледан лед смрвнутог мора. Тај лед што је гурао напред почистио је сва три села у пуном смислу речи. Становници једва су изнели главе. Око 8 сати стао је лед. Огромне дебеле санте, нагомилале се високо као торањ, а горе на врху, видио се по неки зид раздробљених кућа. Не зна се, да је до сад икоје село на овај начин пострадало.

Глад у Чалокезу. Солгабиров горњег Чалокеза предао је већ молбу, да влада обустави утеривање порезе у оним општинама Чалокеза, у којима је глад. Одбор, који се брине о гладнима извештава, да он храни хиљаду и шест стотина невољника. Сваки добија дневно чорбу и четврт киле хлеба. Чорба стаје дневно 1¾ новч. а хлебац исто толико. Но невољници не маре за чорбу, но желе да им се даје пола килограма хлеба на дан. Осим тога храни гроф Апоњи и још неке спахије 3—400 невољника. Они су изјавили, да ће исхранити те невољнике до половине маја. Помоћ слабо стиже те се број невољника множи.

Из Г. Лапца пишу „Србобрану“: У селу Мазину тамошњи шумар дозна за једну јаму, у којој лежаше медвед, те пре неколико дана узме за собом неколико људи, и оду да га убију. Сви се ловци разреде пред отвором пећине; а један звао је медведа напоље са речима: „чик мејо на мегдан.“ Медвед замумла и сурне напоље, а ловци секирама и из пушака убију га. Ловци поклоне шумару мешину, а он њима тагљу. Шумар је после метнуо мешину пред кревет, а његова два синчића и то један стар 10 година други пак 9 година договоре се, да се играју медведа и ловаца овако: Млађи брат да се завуче под кревет и да навуче на себе медвеђу мешину и да, кад га старији, који је чекао тобоже на јами, држећи у рукама чекић шумарски, позове: „чик мејо на мегдан,“ да замумла и сурне напоље. Тако и буде. Млађи брат уђе, и на позив старијег брата замумла и помоли се испод кревета, а старији удари га мало са чекићем. Млађи пак сад брат чисто љут рече: „Е тако се медвед не чека! Ајде ти сад буди медвед, а ја ћу те чекати.“ Старији бнат оде под кревет и на позив млађега замумла, а млађи га брат згоди чекићем у главу тако, да није ни зевнуо — на пречац га убио.“

Најновије вести.

— Из Бечa јављају, да је руски посланик на бечком двору Лобанов, добив на више недеља допуста, отишао у Петроград.

— Из Лондона јављају, да су енглеској влади стигли нови руски предлози, како да се реши бугарско питање.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ.“

(Стигли 17. марта у вече.)

Вел. Кикинда, послат у 4 с. 45 м. стигао у 6 с. 35 м. (Од нарочитог извештача.) У пола један сат после подне појавио се пожар. До сада стоје већ 200 кућа у пламену. Ветар јако дува. Помоћ искана из Сегедина и Темишвара. Колика је штета и колике су жртве од људи и стоке до сада, не зна се.

Будимпешта. Полицајни комесар у Новој Пешти Чапо осуђен је на две године затвора. (Чапо је стајао у свези и био у споразуму са лоповима, који су дуже времена по Будимпешти провљивали у куће и харали, а по Новој Пешти се крили.)

Темишвар. Кућа барона Федора Николића почела је горети, но ватра је некако угашена. Ватрогасци су одатле одмах засебним влаком отишли у Вел. Кикинду, куда су брзојавно позвани, а где је букнула велика ватра. Исто је тако и једно одељење војске отишло у Вел. Кикинду.

Трговина.

= **Нови Сад**, 17. (29.) марта. Са горњих житарских пијаца јављају да је мало довоза са раном ма што је пловидба на рекама одпочела. Међутим имаоци шенице пашту се да распачају докле није од доле што више зрна приспело. Млинови су минулих дана знатне количе шенице пазарили. Цена готовој шеници се одржала докле су термини, неки закључци јевтиније учињени. Права цена ће на горњим пијацама нашим се знати истом онда док се види каква ће довоза бити и како ће јесењи усев успевати. Сва остала зрна са мало продаје но одржаним ценлма.

На нашој житној пијаци нема никакве промене. Довоза још једнако мало. Цене су постојане пређашње. Шеница 6 ф. 60—70 н. Зоб 4 ф. 70 н. Јечам 4 ф. 50—60 н. Кукуруз новосадски 5 ф. 80 н. из околине 5 ф. 60 н. Све од 100 кгр.

Брашно се тражи више него прошле недеље, млини су у послу. Цене без промене.

Посао са производи је доста живахан. Роба наших вртара-бостанција добро пролази. Цене су пређашње свему.

На свињској пијаци су мршави свињи скупи. Плаћа се за погодишње 16—20 ф. годишње 32—44 ф. двогодишње 50—60 ф. од пара.

*

У **Руми** је прошле недеље одржан годишњи вашар. Света је било на окупу задоста. Рогате марве, коња, мршавих свиња беше задоста; оваца мање. Цене су продавце задовољиле. На рогату марву, свиње било је млого купаца. Плаћани волови млади 130—160 ф. средњи 180—200 ф. старији 200—240 ф. за месаре 260—300 ф. од пара. Коњи обични 40—100 ф. бољи 100—150 ф. од ком. Свињи погод. 14—18 ф. годишњаци 30—40 ф. двогод. 48—55 ф. од пара. Овци 10—12 ф. од пара. Занатлијска и трговачка роба је слабу продају имала.

*

У **Будимпешти** 16. (28.) марта. Поврај умерене понуде била је воља за куповање шенице добра. Плаћана потиска тешка 80.5 7 ф. 55 н. 80.5 7 ф. 50 н. 79.5 7 ф. 45 н. 78.5 7 ф. 40 н. Пештанска 80. 7 ф. 45 н. 79.5 7 ф. 40 н. Бачка 78.5 7 ф. 35 н. Банатска 78. 7 ф. 30 н. Све на три месеца.

Термини: Шеница за пролеће 7 ф. 07 н., шеница за јесен 7 ф. 41 н. Кукуруз за мај-јуни 6 ф. 18 н. Зоб за пролеће 5 ф. 11 н., за јесен зоб 5 ф. 43 н. Репица за август-септембар 11 ф.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
У НОВОМ САДУ.

Сад баш изађоше ове:

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ.

I.

НА СЕЛУ И ПРЕЛУ.

II. КЊИГА.

СЛИКЕ И ПРИЛИКЕ ИЗ СРПСКОГ ЖИВОТА.

Написао П. Адамов

одличан српски писац.

Садржај: У Фрушкој Гори. — Цвеја. — Први пут у колу. — Крува. — Песма. — Мој бата.

Цена 60 новч.

II.

ПРИПОВЕТКЕ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ И ПРИМОРЈА

ОД СИМЕ МАТАВУЉЕ.

Садржај: I. На бадњи дан. — II. Света освета. — III. Ко је бољи? — IV. Како се Латинче оженило. — V. Завођанка. — VI. Бодулида. — VII. На младо лето. — VIII. Зимње приче.

Цена 65 новч.

III.

РАЗНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

(до сада нигде не штампане)

сакупио по Боци Которској и околини Дубровачкој и тумач додао **Милан Осветник.**

Књига је на великом формату 184 стране а цена је 75 новч. са овим садржајем: Нејаки Секул. — Анђелија сестра Филип-Мађарина. — Љубовца Краљевића Марка. — Нејаки Стјепан. — Стојан Јанковић. — Јелица сестра Стјепанова. — Мегдан Бојчић Алије. — Бег Копчић и царе од Стамбола. — Омер и Фатима. — Удатба кћери будимског краља. — Смрт Вука Бранковића. — Љубовца Сењанин Иве. — Царевић Мујо и нејак Секул. — Бошковић Саво и Турци. — Кћерка краља од Леђана. — Ивановић Марко. — Бој Црногораца са Мамут-пашом. — Паша Бошњанин и Омер Челебија. — Сењанин Иво и Аћим Ибраим. — Љуба Јанковић Стојана. — Женидба Сењанин Тадије. — Женидба Рада од Леђана. — Удатба Маре Ђурковића. — Царевић Мујо и Мермера девојка. — Женидба Борић Маријана. — Ослобођење Петра Мрковића. — Женидба Ивана сењског капетана.

Ко новац унапред пошље добије у крстоплету о нашем трошку.

Ко од горе наведених књига купи:

добија на 2 фор. 20 проц.	добија на 6 фор. 30 проц.
добија на 3 фор. 20 проц.	добија на 8 ф. 33⅓ проц.
добија на 4 фор. 25 проц.	добија на 10 фор. 40 проц.

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

Наш најновији велики каталог шаљемо сваком на захтевање бесплатно.

У Новоме Саду, марта 1888.

Српски књижари и штампари

Браћа М. Поповићи.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда од 10. марта 1888. до даље наредбе.

Из НОВОГ САДА у СЛАНКАМЕН, ТИТЕЛ: сваки дан у 5½ сати после подне. Прва лађа 13. марта.

Из НОВОГ САДА у ПОТИСКЕ ШТАЦИЈЕ: сваки дан осим петка, у 5½ сати после подне.

Из НОВОГ САДА у ЗЕМУН-БЕОГРАД: сваки дан у 5½ сати после подне. Прва лађа 13. марта.

Из НОВОГ САДА у ОРШАВУ-ГАЛАЦ: средом, петком и недељом у 5½ сати по подне.

Из НОВОГ САДА у БУДИМПЕШТУ: сваки дан у 10½ сати по подне. Прва лађа 15. марта.

У Новом Саду 10. марта 1888.

АГЕНЦИЈА.

РЕД ВОЖЊЕ
ЖЕЉЕЗНИЧКИХ ВЛАКОВА

ВАЖИ ОД 1. ЈУНА 1887. П. Н.

Полази из Новог Сада у Београд:

Брзи влак у 8 сати и 18 м. у вече.
Особни влак у 5 сати 55 м. по подне.
Мешовити влак у 9 сати 6 м. пре подне.

Полази из Новог Сада у Будимпешту:

Брзи влак у 7 сати 44 м. из јутра.
Особни влак у 8 сати 12 м. у вече.
Мешовити влак у 9 сати 54 м. пре подне.

Муњевити влак из Новог Сада у Ниш сваког петка у 10 с. 51 м. пре подне; из Новог Сада у Будимпешту сваке суботе у 4 с. 23 м. из јутра.

Јављамо свима сродницима, пријатељима и познаницима, да ћемо сад у суботу 19. (31.) марта у пола 12 сахати пре подне у алмашкој капели нашој никад непрежаљеној покојници

СОФИЈИ МИЉКОВИЋ,

рођ. ГРУЈИЋ

давати

ГОДИШЊИ ПАРАСТОС.

Тужна родбина.

✝

Свима сродницима, пријатељима и познаницима јављамо тужну вест, да нам се незаборављена супруга односно мати, сестра, снаха пуница и мајка

МАРИЈА ПЕРИШИЋА

рођ. Грујић

после дугог и тешког боловања у 64. год. живота свога дана 5. (17) марта 1888. године у вечност преселила.

У Обровцу 7. (19.) марта 1888. год.

Данило Перишић парох супруг, Милица Поповић, Катица Момировић кћери, Јован Грујић бележник брат, Евица Грујић снаха, Тодор Поповић, Јован Момировић зетови, Душан, Златоје, Шандор, Бошко, Милан, Зорка и Олга унучад.

ОГЛАСИ.

„ЕКСЦЕЛЗИОР“

справа за крунење кукуруза.

Окруни до 4 хктлт. на сат.

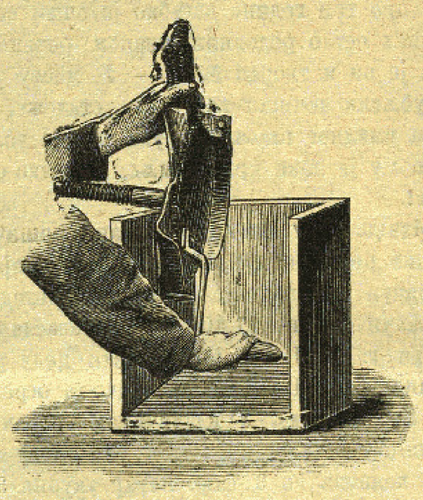

Тежина око 5 кила.

Цена 7 фор. а. вр. За Србију 14 динара.

3—10

Горња слика показује облик и начин употребе ове врло просте и услед тога и тако ванредно јевтине справе за крунење кукуруза, која ће све друге до данас познате веће па и највеће јер врло скупе, тим лакше потиснути, што посао исте ни у којем погледу **незаостаје** послу доданашњих справа. Састављена је из два дела од којих се један на какав појачи сандук зашрафа а други окреће; тим начином увате зупци кук. клип и провуку га кроз машину окрунивши га тато, **да зрна све до једног** у сандук а **чисте шапурине** (чокови) изван сандука напоље падну. Њоме се како **сув**, тако и **сиров**, као и разне дебљине кукуруз **врло лако**, са мало снаге крунити даде. Ове у сваком погледу **врло практичне** справе могу се добити **једино** код:

Д. ЈОВАНОВИЋА СИНА У ЗЕМУНУ.

комад по 7 фор. а. вр. за готов новац уз поузеће. Цела справа тежи једва 5 кила, те се може по свој држави поштом слати. Ко унапред пошаље **7 фор. 40 новч.** доставиће му се ова справа франко.

Поручбине из краљевине Србије нека се заједно с новцем управе **једино на:**

Српско пољопривредно друштво у Београду

које се, осведочено о **особитој практичности** ових справа, примило растуривања истих по Србији.

ГЛАВНУ ГОСТИОНИЦУ

налазећу се у Баранди на плацу, поред општ. куће на рогљу, издајем од 1. маја о. г. п. р. на једну или више година под аренду.

Ближа извешћа у овој ствари даје

Јелена Ј. Јовановића,

власница.

3—3

ОБЈАВА.

Црквена општина у Кленку издаје своје ораће земљиште **„БЕГЛУК“** у површини од 84 јутра у закуп на шест евентуално десет година.

Дражба ће се одржавати дана 25. априла (7. маја) о. г. у 10 сати пре подне.

Услови се могу сазнати код председништва.

У Кленку 15. (27.) марта 1888.

ОДБОР.

1—3

МЕШОВИТА РАДЊА

М. НИКОЛИЋА

У ИНЂИЈИ

потребује 2 спомоћника исти морају знати мађарски и немачки. 2—3

КАКАО и

ЧОКОЛАДА

VICTOR

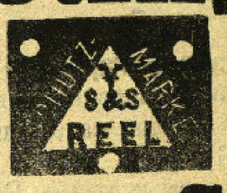

SCHMIDT & SÖHNE

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, **може се добити**, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у **Новом Саду код гг.**

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 113—150

СРПСКА ШТАМПАРИЈА
Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ

удешена и снабдевена сваким штампарским материјалом, израђује свеколике штампарске послове брзо и јефтино, препоручује се

СЛ. ПОЛИТИЧКИМ И ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

са својом јефтином и угледном израдом општинских тискарија сваке врсте.

НАШИМ СЛ. ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА

препоручујемо

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

штампано на прописаној хартији, правој кончаној **„Dyos-Györi“** у великом формату 45—59 сантим.

Уз ово се примећује, да је само оно права хартија ових матрикула, која има поменуту величину и која има слепа слова (Wasserdruck) са именом ове хартије „DYOS GYÖRI“

Цена је знатно спуштена и рачунамо табак по 4 новч. а за наручбине преко 100 табака

САМО 3 НОВЧИЋА ОД ТАБАКА.

Нашим гг. трговцима препоручујемо јефтину израду

РАЧУНА и ЦЕНОВНИКА,

трговачке коверте са фирмом штампамо 1000 комада по 1 фор. 50 новч., 2 фор., 2 фор. 50 новч. и 3 фор.

ВИЗИТ-КАРТЕ

сваке врсте и у разној величини 100 комада

по 30 новч., 40, 50, 60, 70 новч., па до најскупљи.

Мојим поштованим муштеријама у месту и околини слободан сам до знања ставити, да сам за **пролетњу и летњу сезону** најновијих сваковрсних

ВУНЕНИХ ШТОФОВА, ТОАЛА, КРЕТОНА

и сву оставу у струку спадајућу робу у већој количини добио.

Препоручујући неке ствари у француској новини а са врло умереном ценом, мустре на захтевање шаљем бесплатно, поруке се тачно и од часа обављају.

С поштовањем

ДАВИД ЂУРЧИЋ,

4—6 **„код златне руже“ у Новом Саду.**

ТРАЖИ СЕ УРЕДНИК!

У једној од наших највећих вароши покреће се недељни лист. Лист ће се бавити автономним питањем, околним приликама а бележиће и крупније политичке догађаје. Лист мора бити уређиван у правцу „Заставе“. Опстанак листа је на 2 године сад већ осигуран.

Уредник ће имати довољно помоћи, а услови су повољни.

Понуде треба што пре слати на „накладништво Новог Листа“ преко администрације „Заставе“. 2—

Власник и издавалац Милица Тошић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Тошић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.